

Сергій ГАКМАН,

заступник директора-начальник науково-дослідного відділу Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій, кандидат історичних наук, доцент

СУЧАСНІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКО-МОЛДОВСЬКО-РУМУНСЬКОЇ ТРАНСКОРДОННОЇ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Інтеграція в цивілізоване європейське співтовариство зумовлює проведення активної політики добросусідства. В умовах прискорення економічних і соціальних перетворень, націлених на якнайшвидше завершення перехідного періоду в Україні, Республіці Молдова та Румунії і подолання відставання стосовно європейського співтовариства, транскордонне співробітництво стає корисним інструментом європейської інтеграції, економічного і соціального розвитку і, одночасно – складовою частиною добросусідських відносин трьох країн.

За останні 3-5 років можна відзначити зростаючий темп транскордонної співпраці на рівні проектної діяльності і як наслідок – відносно швидкий темп корегування та європеїзації менталітету акторів, які докладають зусиль до між-регіонального співробітництва. У цьому процесі надзвичайно важлива роль у транскордонному співробітництві адміністративно-територіальних одиниць України, Республіки Молдова та Румунії відіграли програми сусідства та прикордонного співробітництва в рамках Європейського інструменту сусідства та партнерства (ЄІСП).

Впровадження програм розбудови відносин ЄС з країнами-сусідами розпочався з Програми сусідства PHARE CBC 2004-2006 і передбачав здійснення прагматичного та динамічного пошуку можливостей удосконалення поточних процедур підвищення ефективності та гласності співпраці між прикордонними регіонами. На цьому етапі з 12 програм сусідства Україна брала участь у 4-х: серед яких – Програма сусідства «Румунія – Україна» (в Україні поширювалась на Закарпатську, Івано-Франківську, Одеську та Чернівецьку області). На цьому етапі вирішувались спільні для прикордонних регіонів завдання: стимулювання

сталого економічного та соціального розвитку в прикордонних регіонах, співпраця у розв'язанні спільних проблем, що існують у таких сферах як охорона довкілля, охорона здоров'я, захист від організованої злочинності та боротьба з нею, забезпечення ефективного та надійного прикордонного контролю, підтримка заходів на рівні місцевих громад.

У рамках Програми сусідства PHARE CBC Румунія – Україна було впроваджено 147 проектів 80-ма аплікантами за підтримки 95 партнерів з України, у т. ч. 38 – з Чернівецької, 33 – з Закарпатської, 13 – з Івано-Франківської та 11 – з Одеської областей. Найбільша кількість проектів була реалізована у Сучавському повіті (50 грантів).

На реалізацію проектів програми PHARE CBC 2004-2006 було виділено більше 18.857 тис. євро, відповідно до грантової схеми, на реалізацію проектів програми PHARE CBC 2004 – 4.721 тис. євро (25%), PHARE CBC 2005 – більше 7489 тис. євро (40%), PHARE CBC 2006 – більше 6647 тис. євро (35%). Найбільшою кількістю здійснених проектів стала програма PHARE CBC 2005, в рамках якої було реалізовано 61 проект.

За галузевим напрямком було витрачено більше 19.605 тис. євро, в т.ч. 18.857 тис. євро було витрачено бенефіціаріями, у т.ч.: на розширення, на укріплення туристичного сектору – більше 4 728 тис. євро (24 %); на транскордонну економічну співпрацю – більше 3 396 тис. євро (17 %); на розвиток транскордонного транспорту та інфраструктури кордону – майже 5 002 тис. євро (26 %); на покращення діяльності щодо менеджменту довкілля у прикордонних регіонах – більше 3 393 тис. євро (17 %); на заходи спільного фонду малих проектів пріоритету «Від людини до людини» – більше 2 338 тис. євро (12 %); на заходи технічної підтримки щодо реклами та оцінки програми – більше ніж 448 тис. євро (4 %). Спільними зусиллями України та Румунії було проведено понад 1200 спільних заходів (семінарів, тренінгів, зустрічей), 550 робіт із документами (створення баз даних, довідників, проведення досліджень, наукових розвідок), створено 40 ресурсних центрів (регіональних економічних центрів, екоцентрів, інфоцентрів), створено 14 транскордонних мереж, підписано 280 протоколів про співпрацю між українськими та румунськими організаціями, створено 46 інструментів та пунктів туристичного інформування, актуалізовано 63 туристичних маршрути, відремонтовано 35 км доріг, сформовано 12 інструментів з моніторингу довкілля (вежі для визначення параметрів довкілля, пересувні лабораторії), проведено понад 1000 інформаційно-маркетингових заходів.

Говорячи про проекти гуманітарного напрямку, багато з них реалізовувалися за безпосередньої участі партнерів з Чернівецької області. Зокрема, Чернівецький регіональний центр підготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій став партнером 4-х транскордонних проектів в рамках цієї програми.

Два проекти Центр реалізовував спільно з Сучавською філією Асоціації реалізаторів та видавців патронату книги (Румунія). У 2007 р. – проект «Пропагування транскордонного співробітництва через книгу – кіно – рекламу» (2007 р.), в рамках якого проведено три круглих столи в Чернівцях і Сучаві, а також проведено транскордонний фестиваль документального кіно «Шляхами легенди» (29-31 жовтня, м. Суча-

ва, Румунія). У 2008 році – проект із Сучавською філією Асоціації продавців та видавців, патронату книги (Румунія) – «Спільні рамки взаємин та інформування через телебачення «on-line», електронну книгу і прями та віртуальні зустрічі» (2008 р.), в рамках якого проведено 4 міжнародні семінари: 2 в Чернівцях і 2 – в Сучаві.

Два проекти Центр реалізовував спільно із Сучавською філією Асоціації «Європейський Центр Ресурсів та Консалтінгу» (CERC). У рамках першого проекту (2007 р.) «Транскордонний центр ресурсів» для працівників органів влади та лідерів громадських організацій по обидва боки кордону було організовано два інформаційних семінари в м. Сучава (Румунія) та в м. Чернівці (Україна), а також проведено три навчальних семінари: «Менеджмент транскордонних проектів» (м. Сучава, Румунія), «Громадянське суспільство та європейське громадянство: міжкультурні та традиційні методи спілкування» (м. Дорогою Ботошанського повіту) «Транскордонне співробітництво територіальних громад та властей в контексті європейської інтеграції» (м. Чернівці). В рамках другого спільного проекту – «Стандарти якості у менеджменті в транскордонному регіоні» (2008-2009 рр.), було організовано два інформаційних семінари, а також проведено два навчальних семінари у м. Чернівці (Україна) та в м. Сучава (Румунія). Перейняло гуманітарну естафету у транскордонній співпраці Чернівецьке обласне громадське об'єднання «Буковинські перспективи», які за експертної підтримки згаданого Центру підвищення кваліфікації, в рамках зазначеної Програми, реалізувало два транскордонні проекти: спільний із Сучавською гуманітарною фундацією «Клопот» – «Буковина: духовне багатство» (2009 р.) та спільний із Сучавською філією Асоціації реалізаторів та видавців, патронату книги (Румунія) – «Транскордонний діловий центр – книга, кіно, реклама» (2008-2009 р.). Ці проекти були логічним продовженням ідеї ви-

Нагородження переможців фестивалю документального кіно «Шляхами легенди»

Під час тренінгу з Європейської інтеграції в м. Дорогой Ботошанського повіту (Румунія)

вчення культурних цінностей двох сусідніх народів, збереження спільної культурної спадщини, обміну досвідом у пропагуванні фольклору та народних звичаїв.

Паралельно з програмами PHARE CBC, аплікантами яких, у контексті нашого дослідження, могли бути лише представники Румунії (фінансування розповсюджувалося також виключно на румунську сторону), розгорталася програма TACIS CBC. Програма TACIS була менш тривалою за часом та менш гнучкою в плані фінансування. Так, мінімальний розмір фінансування проєктів з боку європейського донора передбачав для 1 та 2 пріоритетів (проблеми економічного розвитку та захисту довкілля) – 500 тис. євро, для 3-го пріоритету (гуманітарні проблеми) – 250 тис. Умовою отримання аплікантом коштів було співфінансування з його боку в розмірі не менше 10 % вартості проєкту. Крім того, під час реалізації проєкту аплікант отримував лише 90 % від суми європейської фінансової підтримки, а 10 % цієї суми – лише після затвердження звіту (включаючи фінансовий) проєкту. До цього ще треба додати суму, як необхідна для сплачування НДС при кожній фінансовій операції. Враховуючи загальний відсоток від досить великого розміру донорського співфінансування, сума, яку повинні були мати реалізатори проєктів, вона ставала непосильною для великої кількості потенційних аплікантів, особливо для неурядових організацій.

І все ж, серед проєктів цієї програми слід відзначити проєкт «Популяризація спільної культурної спадщини в транскордонному регіоні Чернівці - Сучава» вартістю у 290 тис. євро. Він реалізовувався Чернівецькою міською радою, міською радою Кимпулунг-Молдовенеск, муніципалітетом Сучава та іншими партнерами в період: липень 2008 – лютий 2010 р. У рамках проєкту відбулася низка заходів за участю українських та румунських народних майстрів, представників

туристичного бізнесу, засобів масової інформації. Були організовані численні культурологічні експедиції північною та південною частинами Буковини, під час яких учасники проєкту взяли участь та відзняли 16 культурологічних заходів: свято писанки, пленери художників Буковини, бали господарів, численні виставки народних майстрів, фестивалі фольклорного мистецтва. Також команда проєкту записала та трансливала низку передач для місцевого телебачення, в яких йшлося про збереження культурної спадщини Буковини, неоціненний скарб народного мистецтва, залишений нам предками, необхідність його збереження. Зібраний матеріал ліг в основу відеофільму та книги «Буковина: спільна культурна спадщина», а також відеофільму «Буковина без кордонів».

Інший проєкт «Створення інтегрального туристичного продукту для розвитку культурного туризму на Буковині» із загальним бюджетом 701 651 євро реалізовувався з липня 2008 до липня 2010 р. Виконавцями проєкту були: Національний історико-архітектурний заповідник «Хотинська фортеця», Управління туризму Чернівецької обласної державної адміністрації, Торговельно-промислова палата Сучава та інші партнери. Проєкт був спрямований, головним чином, на збереження культурної спадщини, розвиток інфраструктури і підвищення туристичної привабливості Хотинської фортеці.

Окрім проєктів гуманітарного напрямку слід зазначити проєкт «Транскордонне співробітництво з інвестиційного розвитку сільських регіонів», із загальним бюджетом: 738 574 євро, який виконувався в період з липня 2008 р. по грудень 2009 р. Буковинським центром реконструкції і розвитку (головний партнер), Чернівецькою обласною державною адміністрацією, Торговельно-промисловою палатою Сучава та іншими партнерами. Також слід відзначити проєкт «Буковинський інноваційний центр», із загальним бюджетом 820 840 євро, який виконувався у період: липень 2008 р. - липень 2010 р. Буковинською державною фінансовою академією, Чернівецькою обласною державною адміністрацією, Університетом «Ștefan cel Mare» (м. Сучава, Румунія) та іншими партнерами.

Про інші сучасні аспекти українсько-молдовсько-румунської транскордонної проєктної діяльності, а також підсумки дослідження читайте у продовженні статті у №1 2012 року.